

Uitgebreide uitleg van de bepalingen van de nieuwe Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR)

1. Welke regels gelden voor aansprakelijkstelling?

Een bestuurder is wettelijk verplicht om zijn taken behoorlijk te vervullen. Wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur en er ontstaat schade, kan de bestuurder voor die schade aansprakelijk gesteld worden. Het gaat hierbij niet om kleine fouten, maar ernstig verwijtbaar handelen. In de WBTR wordt uitgelegd, dat bij een faillissement bestuurders die zich schuldig maken aan fraude of andere vormen van ernstig taakverzuim hoofdelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Om fraude te voorkomen kan een aantal financiële afspraken binnen een bestuur worden vastgelegd. Bijvoorbeeld:

- Beperk het contant geldverkeer. Laat het betalingsverkeer zoveel mogelijk per bank verlopen, dan wordt het automatisch geregistreerd. Als binnen uw organisatie toch met contant geld moet worden gewerkt, zorg dan voor sluitende procedures. Bijvoorbeeld:
 - * Stort aan het einde van het jaar alle contante gelden af bij de bank. Hierdoor kan de kascommissie een goede controle maken.
 - * Beperk de hoeveelheid geld in kas en spreek een maximumbedrag af. Stort boven dit bedrag altijd direct af.
 - * Laat bij collectes e.d. met een onzekere opbrengst altijd geld tellen door twee personen die de getelde bedragen noteren en daarvoor tekenen.
 - * Heeft u een kantine? Werk dan met een kassa, houd frequent inventarisaties, laat tussentijdse controles door de kascommissie uitvoeren.
 - * Zorg bij kaartverkoop voor genummerde kaartjes. Stel dagelijks aansluiting vast tussen het aantal verkochte kaartjes en het ontvangen geld.
- Periodieke controle van alle betalingen. Iemand uit het bestuur (iemand anders dan de penningmeester) controleert bijvoorbeeld maandelijks alle betalingen van alle bankrekeningen en de actuele standen.
- Jaarlijkse controle door een kascommissie. Controle door de kascommissie is wettelijk verplicht voor elke vereniging en statutair verplicht voor veel stichtingen
- Maak afspraken over betalingen aan bestuurders. Leg schriftelijk vast of en zo ja, welke vergoedingen bestuursleden mogen declareren en binnen welke termijn dat moet gebeuren.
- Bepaal dat de penningmeester uitsluitend betalingen mag doen die zijn gefiatteerd door een ander bestuurslid.
- Stel een limiet voor de hoogte van betalingen per dag.
- Vraag referentie of laat een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aanvragen voor nieuwe bestuursleden en andere personen die voor de organisatie de financiën regelen.
- Vraag bij investeringen of andere grote uitgaven boven een van tevoren vastgesteld bedrag altijd bij meerdere aanbieders een offerte aan.
- Houd een administratie bij van alle bezittingen van uw vereniging of stichting en inventariseer periodiek of alle bezittingen nog aanwezig zijn.

2. Taakvervulling bestuurders

Bestuurders hebben de verplichting hun taken behoorlijk te vervullen en kunnen daar op worden aangesproken. Die behoorlijke taakvervulling houdt in dat u als bestuurder in elk geval handelt in overeenstemming met het statutaire doel en zich houdt aan in de wet en statuten omschreven verplichtingen.

Tot een behoorlijke taakvervulling van bestuurders behoren in ieder geval:

- Bestuurders zijn bekend met de statuten van de vereniging of stichting.
- Bestuurders gaan geen (financiële) verplichtingen aan namens de vereniging of stichting waarvan bekend is dat de vereniging of stichting die niet kan nakomen.
- Bestuurders nemen maatregelen tegen voorzienbare (financiële) risico's. Denk bijvoorbeeld aan organisatorische voorzieningen of verzekeringen.
- Bestuurders vergewissen zich ervan dat collega-bestuurders hun taken en verplichtingen kunnen uitvoeren en dat het door een medebestuurder gevoerde beleid op zijn beleidsterrein, niet tot risico's voor de vereniging of stichting leidt
- Bestuurders vergaderen regelmatig en leggen onderling verantwoording af over de uitvoering van de taken.
- Bestuurders zijn goed geïnformeerd over besluiten die genomen worden en leggen die vast. Wanneer er geen overeenstemming is, worden de bezwaren van bestuursleden ook opgeschreven (onder andere in notulen).
- Bestuurders van verenigingen en stichtingen die verplicht zijn om de balans of andere financiële gegevens bij het handelsregister openbaar te maken, doen dat op tijd en volgens de regels.

3. Belang van de eigen organisatie voorop

In de WBTR worden bestuurders (en toezichthouders) van verenigingen en stichtingen verplicht zich bij het vervullen van hun taak te richten op het belang van de vereniging of stichting en de daaraan verbonden organisatie.

4. Een tegenstrijdig belangregeling

Een bestuurder moet te allen tijde in het belang van de vereniging of stichting waarvan zij of hij bestuurder is, beslissen. Een bestuurslid dat een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een bestuursbeslissing, neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover. Als alle bestuurders in een vereniging een tegenstrijdig belang hebben dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de algemene vergadering van de vereniging. Stichtingen hebben geen algemene vergadering, daarom blijft de beslissingsbevoegdheid, ook wanneer alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, bij het bestuur die dan wel schriftelijk moet vastleggen wat de overwegingen zijn die aan het besluit ten grondslag liggen. Dit schriftelijk vastleggen helpt bestuurders als achteraf verantwoording moet worden afgelegd. Verenigingen en stichtingen mogen de tegenstrijdig belangregeling in de statuten anders, in een andersluidende regeling, opnemen.

5. Regeling begrenzing meervoudig stemrecht

De WBTR geeft regels over het meervoudig stemrecht voor bestuurders van verenigingen en stichtingen. Voor de vereniging en de stichting komt te gelden dat een bestuurder niet meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders tezamen. De begrenzing van het meervoudig stemrecht draagt bij aan de kwaliteit van het bestuur bij verenigingen en stichtingen en voorkomt dat één bestuurder zijn zin kan doordrukken. Wanneer het in statuten mogelijk is dat één bestuurder meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders tezamen, dienen deze verenigingen en stichtingen de statuten aan te passen. Over 5 jaar (na 1 juli 2021) gaat de wet boven de statuten en is het niet meer toegestaan dat één bestuurders meer stemmen heeft dan alle anderen tezamen.

6. Ontstentenis- en beletregeling

De WBTR verplicht organisaties een ontstentenis- en beletregeling in de statuten op te nemen. Van ontstentenis is sprake als een bestuurder ophoudt bestuurder te zijn. Met belet wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurder tijdelijk zijn functie niet kan of niet mag uitoefenen. Zo'n regeling is bedoeld om de activiteiten van de organisaties door te laten gaan bij afwezigheid van één of meer bestuursleden. Gebruikelijk is dat de overige bestuurders (tijdelijk) bij afwezigheid van een of meer bestuurders met het besturen belast zijn. In de situatie dat er nog maar 1 bestuurder over is of alle bestuurders weg zijn, dan is de opdracht aan de Algemene Vergadering om een persoon aan te wijzen die de organisatie bestuurt.

7. Bindende voordracht

Wanneer er bij het benoemen van nieuwe bestuurders maar 1 kandidaat is, wordt in de regel besloten deze kandidaat als bestuurder aan te stellen. Dit bindende karakter van de voordracht kan door de ALV worden opgeheven door een 2/3 meerderheid.

8. Raadgevende stem

Op grond van de WBTR hebben bestuurders van verenigingen een raadgevende stem in algemene vergaderingen. Daarmee kunnen bestuurders in de ALV hun visie geven op voorgenomen besluiten, zodat daar rekening mee gehouden wordt. Wanneer bestuurders niet de kans krijgen of hebben hun advies te geven dan kan het besluit ongedaan gemaakt worden. Hetzelfde geldt voor besluiten die buiten de ALV zijn genomen.

9. Ontslag van bestuurders van stichtingen

Tot slot is in de WBTR opgenomen dat een bestuurder van een stichting door de rechter kan worden ontslagen wegens:

- Verwaarlozing van zijn taak.
- Andere gewichtige redenen.
- Ingrijpende wijziging van omstandigheden op grond waarvan het voortduren van het bestuurderschap in redelijkheid niet geduld kan worden.
- Het niet of niet behoorlijk voldoen aan een bevel van de voorzieningenrechter (artikel 2:298 lid 1).

Conclusie

De Wet Bestuur Toezicht en Rechtspersonen is per 1 juli 2021 geldend recht. Van bestuurders van verenigingen en stichtingen wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van deze wet en hiernaar handelen. Dat was overigens ook al zo voor de inwerkingtreding van de WBTR, maar is nu explicieter benoemd. De verenigingen en stichtingen moeten bij de volgende statutenwijziging controleren of de statuten naar aanleiding van de WBTR dienen te worden aangepast of verduidelijkt. Er zijn drie punten waarop de wet stelt dat dit geregeld moet worden in de statuten.

1. Ten eerste dient er uit de statuten te blijken wat er bedoeld wordt met ontstentenis en belet en wat, indien dit zich voordoet, de handelswijze is.
2. Ten tweede moet worden vastgelegd dat indien een van bestuurders meerdere stemmen heeft, deze bestuurder er niet meer dan het totaal aantal uitgebrachte stemmen kan uitbrengen. De vereniging of stichting krijgt vijf jaar om dit te regelen in haar statuten.
3. Ten derde doet de vereniging of stichting er verstandig aan een regeling omtrent een bestuurder met een tegenstrijdig belang op te nemen. Daarbij hoort ook dat de vereniging of stichting nagaat wat zij verstaat onder een tegenstrijdig belang.

Amersfoort, 1 juli 2021